

ВЪПРОС № 31:

**АДМИНИСТРАТИВЕН ПРОЦЕС – ПОНЯТИЕ,
ОБХВАТ, ПРИНЦИПИ, УЧАСТНИЦИ, СУБЕКТИ И
СТРАНИ В ПРОЦЕСА. ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО.**

LAWN 302 Административно право и административен процес

ПЛАН

- 1. Понятие за административен процес.
- 2. Система на административното процесуално право.
- 3. Предмет на административния процес.
- 4. Обхват на административния процес.
- 5. Принципи на административния процес.
- 6. Участници, субекти и страни на административния процес.
- 7. Представителство.

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Конституцията на Република България
- Административнопроцесуален кодекс
- Граждански процесуален кодекс
- Данъчно-осигурителен процесуален кодекс

ПОНЯТИЕ ЗА АДМИНИСТРАТИВЕН ПРОЦЕС

- **Административен процес** е съвкупност от процесуалноправни норми, по които се осъществява нормотворческата, правоприлагащата и правораздавателната дейност на административните органи, както и разрешаването на административноправни спорове от съдебни органи.

ИЗТОЧНИЦИ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРОЦЕСУАЛНО ПРАВО

- Административнопроцесуален кодекс (АПК).
- Закон за нормативните актове.
- Закон за съдебната власт.
- Данъчно-осигурителен процесуален кодекс.
- Граждански процесуален кодекс (чл. 144 от АПК).

ИЗТОЧНИЦИ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРОЦЕСУАЛНО ПРАВО

- Специалните административни закони, които съдържат процесуални правила, уреждащи специфични характеристики на различни административни и съдебни производства (*специална клауза*):
- Закон за възстановяване на собствеността върху горите и горския фонд;
- Закон за горите;
- Закон за гражданското въздухоплаване;
- Закон за здравето;
- Закон за Комисията за финансов надзор;
- Закон за Министерството на вътрешните;
- Закон за обществените поръчки;
- Закон за общинската собственост;
- Закон за патентите и регистрацията на полезните модели;
- Закон за устройството на територията.

СИСТЕМА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРОЦЕСУАЛНО ПРАВО

- Административното процесуално право – обща част почива на т. нар. *обща клауза*. Три са основните стадии (фази, етапи) на процеса:
 - а) издаване;
 - б) контрол;
 - в) изпълнение.

ЕТАПИ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

Издаване на
административен акт
(задължителен
стадий)

Изпълнение на
административния акт
(задължителен
стадий)

Оспорване на
административния акт
(възможен стадий)

СИСТЕМА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРОЦЕСУАЛНО ПРАВО

- Административното процесуално право – специална част се основава на т. нар. *специална клауза*, уредена в специални закони, които разглеждат по особен начин определени процесуалните аспекти на някой от етапите на административния процес, най-често свързани с издаването, оспорването или изпълнението на определен административен акт.

ПРЕДМЕТ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

- Предметът на административния процес е уреден в чл. 1 от Административнопроцесуалния кодекс:
 1. издаването, оспорването и изпълнението на административните актове, както и оспорването по съдебен ред на подзаконови нормативни актове;
 2. разглеждането и решаването на сигналите и предложенията на гражданите и организациите;
 3. производството за обезщетение за вреди от незаконни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, както и за вреди от правораздавателната дейност на административните съдилища и Върховния административен съд;
 4. разглеждането на искания да се задължи административен орган да извърши или да се въздържа от определено действие;
 5. дейността по уеднаквяване на съдебната практика по административни дела;
 6. изпълнението на административните и на съдебните актове по административни дела;
 7. извършването на комплексно административно обслужване;
 8. споразумението и административния договор.

ОБХВАТ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

• Обхватът на административния процес спрямо *видовете административни актове*, територията, на която действа нормативният акт, лицата, спрямо които се отнася, и времевите параметри на неговото действие:

АПК не се прилагат за актовете:

а) на Народното събрание и на Президента на Републиката;

б) с които се упражнява законодателна инициатива;

в) с които се създават права или задължения за органи или организации, подчинени на органа, издал акта, освен ако с тях се засягат права, свободи или законни интереси на граждани или юридически лица (чл. 2, ал. 2).

АПК се прилага за административните производства пред всички органи на Република България, доколкото със закон не е установено друго (чл. 2, ал. 1). Това означава, че неговите правила важат за административните органи, които имат седалище в Република България, и за тези със седалище извън Република България (дипломатически и консулски мисии и други представителства).

ОБХВАТ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

- АПК действа *по отношение на лицата*:
- българските граждани,
- юридическите лица, създадени под юрисдикцията на Република България,
- административните органи, създадени на основание българското административно законодателство.
- чужденците, които пребивават в Република България или са участници в административно производство пред български орган извън нея, кодексът се прилага, доколкото Конституцията и законите не изискват българско гражданство (чл. 3).

ОБХВАТ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

- Действието на АПК *по време* е уреден в чл. 142:
„Чл. 142. (1) Съответствието на административния акт с материалния закон се преценява към момента на издаването му.
(2) Установяването на нови факти от значение за делото след издаване на акта се преценява към момента на приключване на устните състезания.“

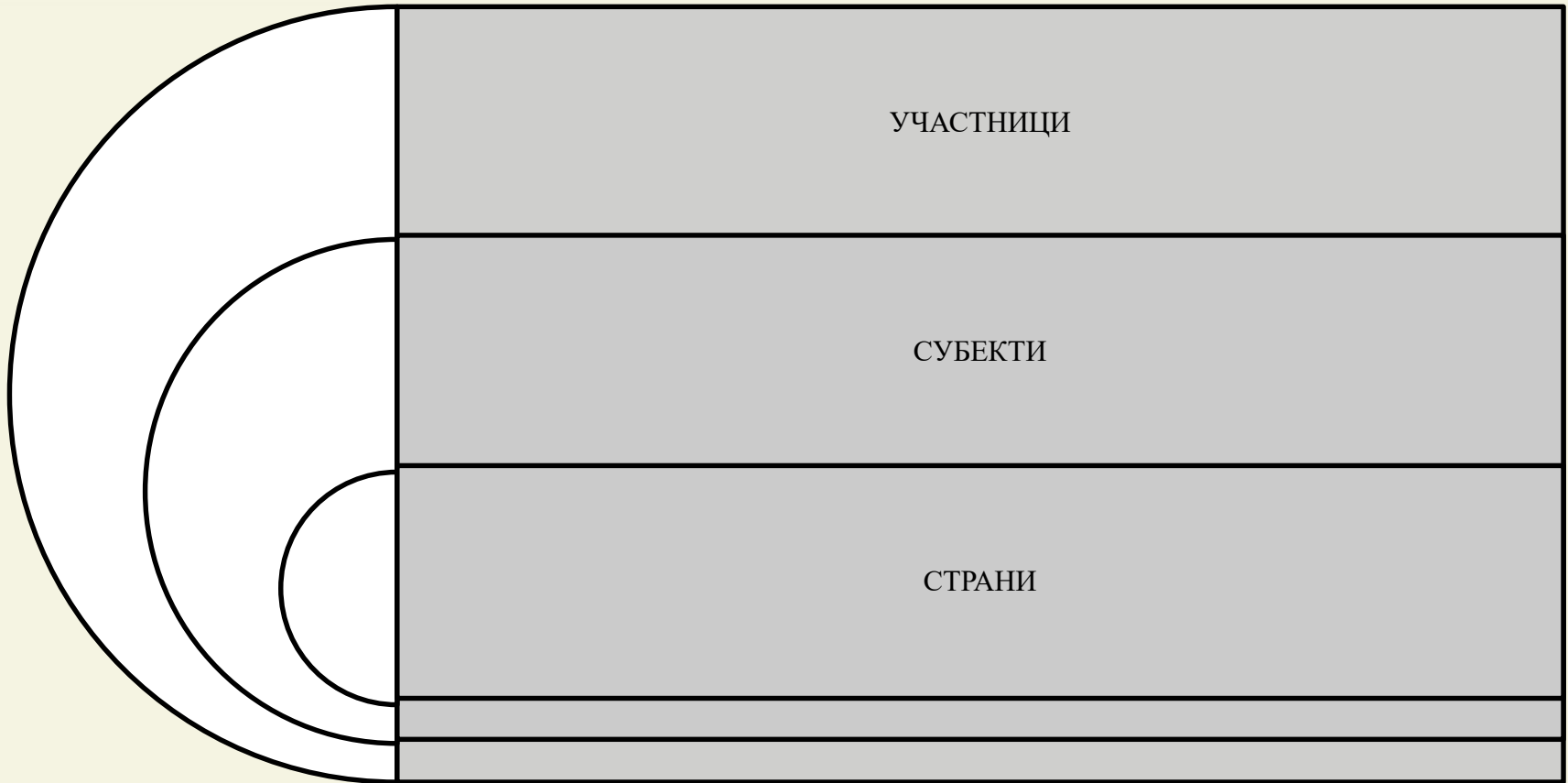

ПРИНЦИПИ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

1. Принцип на законност (чл. 4 и чл. 5 от АПК).
2. Принцип на самостоятелност и безпристрастност (чл. 10 от АПК).
3. Принцип на съразмерност/пропорционалност (чл. 6 от АПК).
4. Принцип на последователност и предвидимост (чл. 13 от АПК).
5. Принцип на достъпност, публичност и прозрачност (чл. 12 от АПК).
6. Принцип на служебното начало (чл. 9 от АПК).
7. Принцип на комплексното административно обслужване (чл. 13а от АПК).
8. Принцип на правото на защита (чл. 56 от Конституцията на Република България).
9. Принцип на равенство (чл. 8 от АПК).
10. Принцип на истинност (чл. 7 от АПК).
11. Принцип на език (чл. 14 от АПК).

УЧАСТНИЦИ, СУБЕКТИ, СТРАНИ В АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

УЧАСТНИЦИ, СУБЕКТИ, СТРАНИ В АДМИНИСТРАТИВНИЯ ПРОЦЕС

- *Участници в административния процес* са гражданите, юридическите лица или административните органи, които имат определена роля и по някакъв повод участват в решаването на въпрос или спор от административноправен характер. Това са заинтересованите лица, прокурорът, омбудсманът, представителите на страните, експертите, вещите лица, преводачите, свидетелите, съдът и др.
- *Субекти в административния процес* са онези участници в него, които могат самостоятелно да стартират, придвижат или прекратят административния процес. Това са заинтересованите лица – граждани, юридически лица, административен орган или друг държавен орган, решаващият спора административен орган (непосредствено по-горестоящ административен орган), прокурорът, омбудсманът, съдът.
- *Страни в административния процес* са онези субекти на административния процес, които защитават права, свободи и законни интереси: „.... административният орган, прокурорът и всеки гражданин или организация, чиито права, свободи или законни интереси са или биха били засегнати от административния акт или от съдебното решение или за които те биха породили права или задължения“ (чл. 15, ал. 1 от АПК). Страните винаги са равнопоставени в административния процес на основание чл. 8 от АПК. Решаващият спора административен орган е страна в административния процес в съдебната контролна фаза, където решаващият спора орган е съдът.

ПРОЦЕСУАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

- **Процесуално представителство** е това действие, изразяващо се в упражняване на процесуални права или в изпълнение на процесуални задължения, което едно лице извършва или приема за извършено вместо друго лице и от негово име.
- *Законен представител* е лицето, чиято представителна власт не зависи от волята на представлявания, а произтича наложително от закона или от друг акт.
- *Представител по пълномощие* е лицето, чиято представителна власт зависи от волята на представлявания, който доброволно я учредява, определя нейния обем и я прекратява по силата на едностранна писмена правна сделка.

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ОРГАНИ

1. Законово процесуално представителство

- Колективните административни органи се представляват от своите председатели или от овластени от тях други членове на органа (чл. 17, ал. 1 от АПК).
- Едноличните административни органи действат лично или се представляват от овластени от тях заместници (чл. 17, ал. 2 от АПК).

2. Процесуално представителство по пълномощие

Пред съда административните органи могат да се представляват по пълномощие по реда на Гражданския процесуален кодекс (чл. 17, ал. 3 от АПК). Представители на страните по пълномощие могат да бъдат:

- 1. адвокатите;
- 2. юрисконсултите или други служители с юридическо образование в учрежденията, предприятията, юридическите лица и на едноличния търговец;
- 3. областните управители, упълномощени от министъра на финансите или от министъра на регионалното развитие и благоустройството, в случаите на представителство на държавата;
- 4. други лица, предвидени в закон (чл. 32 във връзка с чл. 31 от ГПК).

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА ГРАЖДАНИТЕ И ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

1. Законово процесуално представителство

- Дееспособните лица могат да извършват лично всички административнопроизводствени и съдопроизводствени действия (арг. чл. 18, ал. 1, изр. 1 във връзка с чл. 16, ал. 1 от ГПК).
- Малолетните и поставените под пълно запрещение се представляват от законните им представители – *родители* или *настойници*. Непълнолетните и ограничено запретените извършват съдопроизводствените действия лично, но със съгласието на техните родители или попечители (арг. чл. 18, ал. 1, изр. 1 във връзка с чл. 16, ал. 2 от ГПК).
- Юридическите лица се представляват от лицата, които ги представляват по закон (чл. 18, ал. 1 от ГПК).
- *Неперсонифицираните организации* (дружество по Закона за задълженията и договорите, етажната собственост) се представляват от определено от членовете на организацията лице (чл. 18, ал. 1, изр. 2 от АПК).

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА ГРАЖДАНИТЕ И ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

- 2. Представителство по пълномощие
- Пред административните органи гражданите и организациите могат да се представляват с писмено пълномощно с нотариална заверка на подписа и от други граждани или организации (чл. 18, ал. 2 от АПК).
- Пред съда гражданите и юридическите лица могат да бъдат представлявани по пълномощие от:
 - а) адвокатите;
 - б) родителите, децата и съпругът;
 - в) юрисконсултите или други служители с юридическо образование при учрежденията, предприятията, кооперациите и другите обществени организации и юридически лица;
 - г) юристите от социалноправните кабинети при здравните заведения, които представляват майките и децата, нуждаещи се от правна помощ;
 - д) областните управители, упълномощени от министъра на финансите или от министъра на регионалното развитие и благоустройството;
 - е) други лица, предвидени в законите (чл. 20, ал. 1 от ГПК).
- Синдикалните организации и техните поделения могат да представляват работниците и служителите (чл. 20, ал. 2 от ГПК).

ВЪПРОСИ

- Какво съдържа понятието „административен процес“?
- Кои са етапите на административния процес?
- Каква е нормативната основа на административния процес?
- Какъв е предметът на административния процес?
- Какъв е обхватът на административния процес?
- Кои са принципите на административния процес?
- Кои лица са участници, субекти и страни в административния процес?
- Каква е правната същност на процесуалното представителство?
- Как се осъществява процесуалното представителство по закон?
- Как се осъществява процесуалното представителство по пълномощие?